

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

СОЦИОЛОГИЧЕСКО ИЗСЛЕДВАНЕ

Повишаване на ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав

ДОКЛАД

на регистрираните данни, анализ и препоръки

**ПРОЦЕДУРА: BG05SFOP001-2.025 ПОВИШАВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В
ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ПОЛИТИКИ И
ЗАКОНОДАТЕЛСТВО**

**ПРОЕКТ: BG05SFOP001-2.025-0003-C01 „ПОВИШАВАНЕ РОЛЯТА И ОТГОВОРНОСТИТЕ
НА ГРАЖДАНИТЕ В ДЕМОКРАТИЧНОТО РАЗВИТИЕ НА МЕСТНО НИВО В ОБЩИНА
БЕЛОСЛАВ“.**

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ“

м. януари 2023 г.

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Местното самоуправление по дефиниция е „правото и реалната възможност за местните общности да регулират и да управляват в рамките на закона, на тяхна отговорност и в интерес на тяхното население, съществена част от обществените дела.“

Социалното пространство на местното самоуправление предполага най-близък контакт и взаимодействие между управленските институции и гражданите по повод решаването на индивидуалните и общите за населението проблеми, както и за отговорното осмисляне и управление на социалните и материални ресурси от страна на изпълнителната власт в рамките на общината и по местоживеене на хората. Това дава основание да се каже, че местното самоуправление е политика, свързана с участието на гражданите.

Последното изисква, от една страна – местните институции да отворят своята дейност и политики по посока на интересите и потребностите на гражданите, живеещи в селищата от общината, а от друга – населението да се мотивира и да поеме своите отговорности, за да се включи в процеса на формулиране, приемане и реализация на политическите решения на общите и частни проблеми на общината, което означава:

- прозрачност и отваряне на формите в начина, по който работят местните институции, включващо:

1) да улесняват достъпа на всеки гражданин до информацията относно местни въпроси и особено на тези, които са пряко засегнати, за хода на всяко текущо производство;

2) да осигурят публичния характер на процесите при вземане на решения на местно ниво – публични срещи, граждански събрания и журирования, консултативни и обществени съвети, кръгли маси и пр.

3) системно да проучват общественото мнение и по-конкретно на общността на засегнатите лица – потребители на транспортни услуги, събиране на отпадъци и пр., чрез количествени и качествени социологически изследвания – анкети, фокус-групи и др.

4) да осъществяват обратна връзка по повод ефекта от активното включване на гражданите в процеса на решаване на местните въпроси и предоставянето на услуги, чрез подаване на сигнали, жалби, подписки или петиции, участия във е-форуми в социалните мрежи и пр.

5) да инициират и да създават възможности за провеждане на местни референдуми, финансиране за реализация на граждански инициативи, осъществяване на форуми за решаване на конфликтни интереси или за разпределения на ресурси, и др.

- развитие и повишаване на компетентността и активността на гражданите и на гражданското общество в процеса на местната политика, включваща:

1) повишаване на интереса и изискванията относно предоставяната на информацията от местните институции;

2) надмогване на разбирането за зависимост и ограничените възможности на гражданите за въздействие върху дейността на местните институции;

3) нарастване на мотивацията и готовността за гражданите за реално включване в процеса на вземане на решения на проблеми в полза на всеки и всички от местната общност;

4) укрепването на неправителствения сектор и инициативните групи като компетентност и развитие на инструментариума за авторитетно влияние върху институциите и населението в общината;

5) сформирание на структури за участие на ниво селище или на част от него (блок, улици, квартал, махала и др.) – квартален съвет, инициативна или доброволческа група и пр., относно публични инвестиции, предоставяне на услуги и т. н.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Доброто местно самоуправление не се изчерпва с по-горе посочените изисквания и характеристики. Техният списък би могъл да бъде продължен. По-важното е, те не трябва да останат в рамката на доброто намерение, а се реализират своята практически. Последното е възможно само при съвместните двустранни усилия – на институциите и гражданите, за да бъдат надмогнати установеното ниво на взаимодействие към настоящия момент.

Какво е то?

На основата на резултатите от проведеното социологическото изследване ситуацията може да се изгради следната картина.

В отговор на въпросите: „В какво виждат възможност и в какво реално са участвали гражданите от община Белослав, за да представят своето мнение и позиция относно решенията и дейността на кмета, кметската администрация и Общинския съвет?“, резултатите графично могат да се представят по следния начин:

За възможност:

За реално участие:

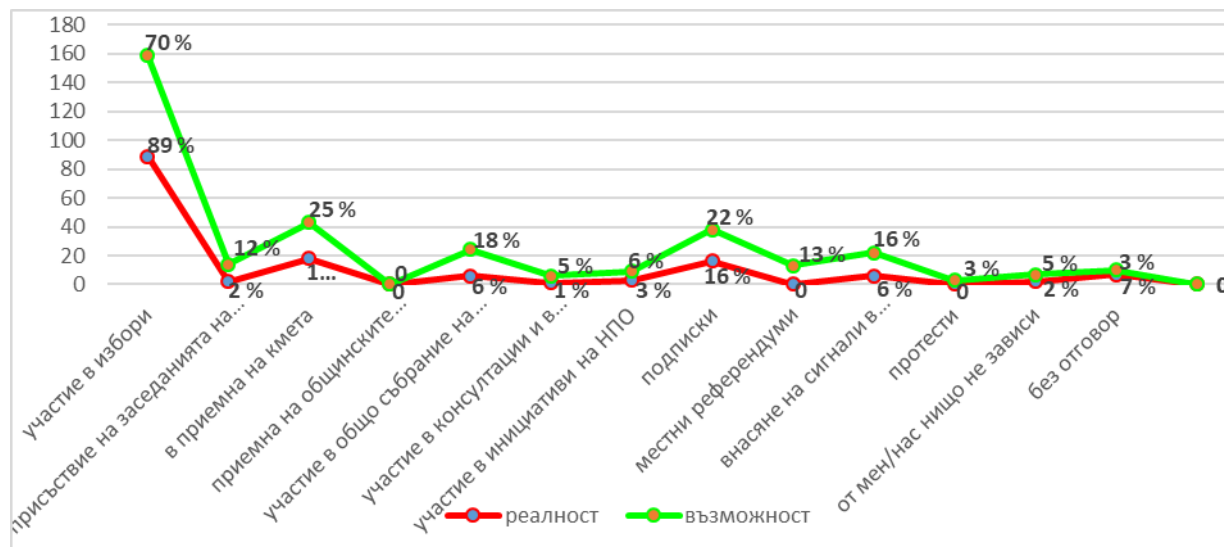

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

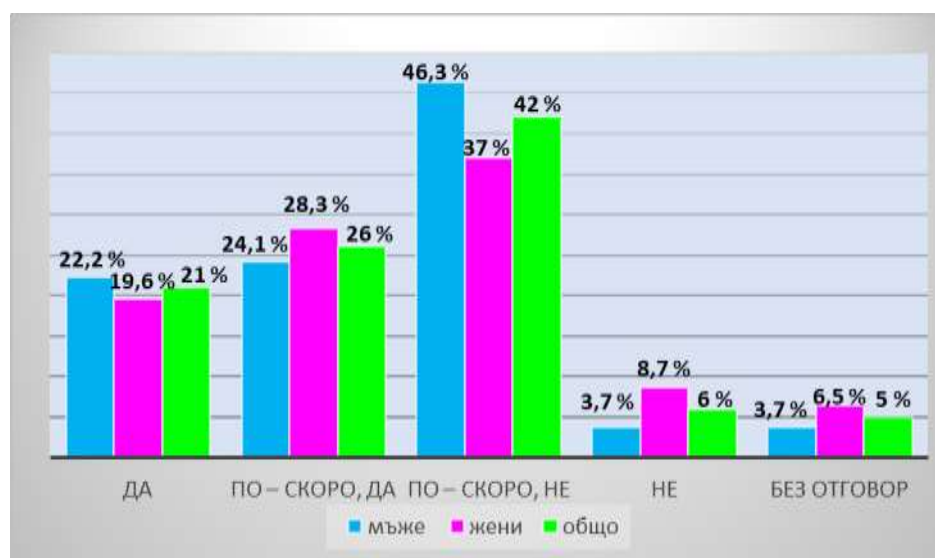

В съпоставка отговорите на двата въпроса могат да се представят графично така:

На основата на тези данни в горепредставените графики имаме основание да направим следния извод: независимо от добрата ориентация по отношение на възможностите, (Бележка: отговорите съответстват на действащото законодателство в Република България), налице е изключително ниско ниво на практическото им усвояване. Сериозното разминаване между двете криви в последната графика говори за недостатъчната мотивация на гражданите за реално участие в местното самоуправление. Това се подкрепя от факта, че в голямата си част нашите респонденти заявяват, че не се интересуват от проблемите на общината и политиката на местните институции. В същото време е редно да се отбележи, че между групата на отговарящите на първите два въпроса и групата на незаинтересованите от проблемите на проблемите на общината и общинската политика е в съотношение на 2:1, което не само потвърждава широко отворената ножица между възможност и реалност, но и поражда известни съмнения политически коректно говорене на анкетираните.

Интересувате ли се от проблемите на общината и общинските политики?

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

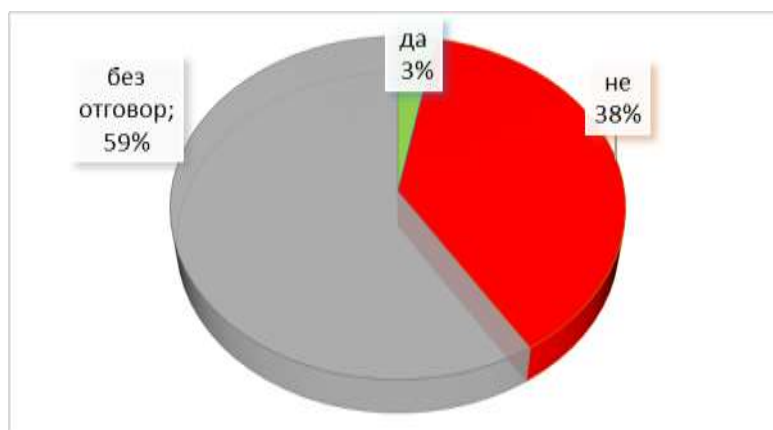
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

В същото време регистрираното в по-горе представената графика се подкрепят от резултатите свързани с въпроса: „Известни ли са Ви какви проекти са осъществени в общината?“, макар и да е налице известно прегрупиране в отговорите, особено в рамките на групата „без отговор“, групата на незаинтересованите от общинската политика почти напълно се покриват от групата на неинформираните по отношение на осъществените общински проекти.

Това съответствие потвърждава тежестта на резултатите по двата въпроса и това е сигурен индикатор за нивото на местното самоуправление с участието на гражданите, което се движи между 46 и 33 % ангажираност на населението.

Колкото за състоянието на гражданското общество, разбрано като участие на неправителствения сектор, в отговор на въпроса „Известни ли са Ви неправителствените организации, действащи в общината?“, бяха регистрирани следните резултати:

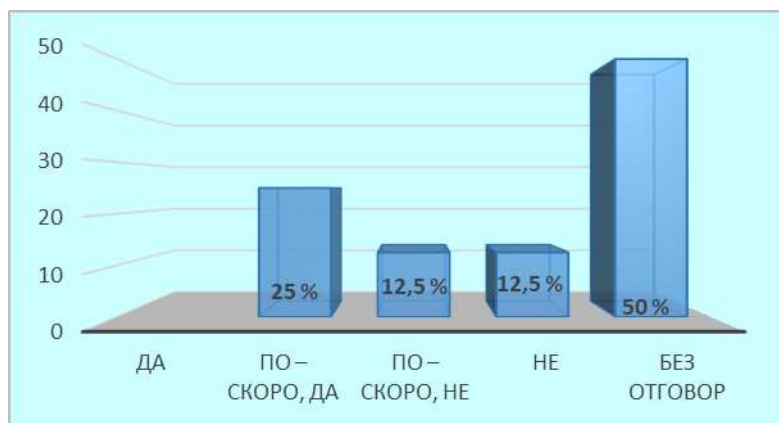

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

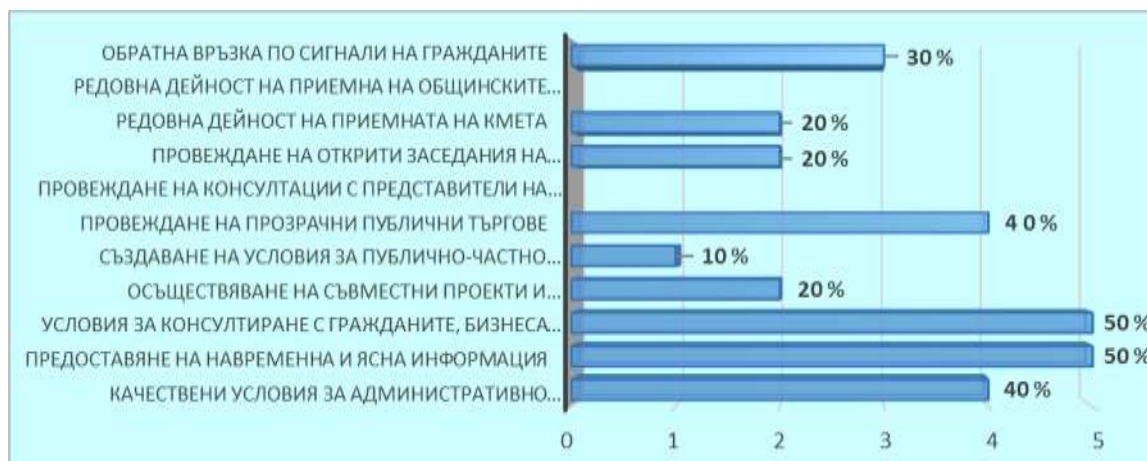

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Тази почти нищожна популярност на НПО организациите сред населението не бихме обяснили с незаинтересоваността на гражданите, тъй като и самите представители на неправителствения сектор заявяват ниска ангажираност към общите за населението въпроси, свързани с местната политика, т. е. 75 % не поемат ангажимент за лидиране на гражданското участие в процесите на местното самоуправление.

От своя страна анкетиранияте представители на общинската администрация потвърждават този нисък процент на присъствие на неправителствения сектор в общинската политика и то основно в рамките на реализация на финансирани от общината проекти, макар според 50 % от нашите респонденти да говорят и за създадени от общинската администрация условия за консултиране с гражданите, НПО и бизнеса - нещо, което при проучване на документи не бе констатирано като реалност, (вероятно може и да е наш пропуск), а то се потвърждава и от факта, че срещу отговора – провеждане на експертни консултации с представители на бизнеса, резултатът е нулев.

Един от принципите на доброто управление е свързан с добрата комуникация между институциите и гражданите. От графиката по-горе е видно, че на това залагат кмета и кметската администрация в община Белослав като поставят информационната дейност на едно от първите места сред инструментите за осъществяване на по-добри условия за взаимодействието с гражданите в своята дейност.

От гледна точка на интервюираните граждани на в отговор на въпроса „Предоставят ли необходимата информация кметската управа и Общинския съвет за своите решения и дейност пред обществеността?“ се очертава една твърде положителна картина, въпреки демонстрираната ниска заинтересованост от дейността на Общинския съвет.

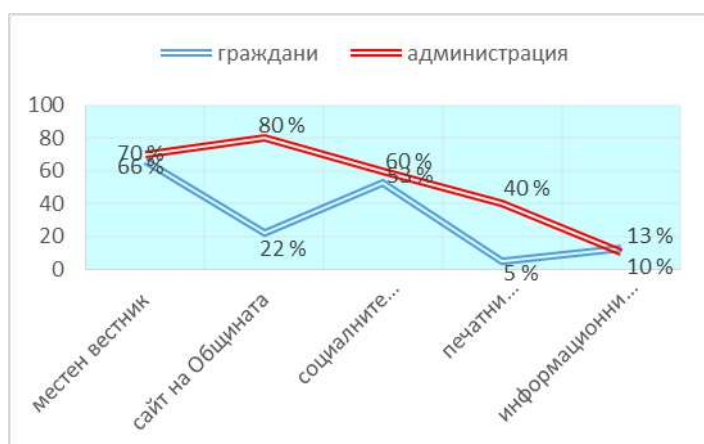
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

При сравнението на каналите на информационното взаимодействие, на които залагат институциите с тези, които са предпочитани от гражданите се забелязват известни разминавания и допирни точки, подсказващи кои от използваните средства са най-ефективни, което обаче не означава останалите да бъдат пренебрегвани. При анализа тук ще отбележим, че като загадка е отговорът, както на представителите на администрацията, така и на гражданите – общински вестник, тъй като не можахме да открием такъв нито сред традиционните, нито сред електронните вестници.

За да завършим нашия преглед на състоянието на местното самоуправление от гледна точка на разбирането като политика с участието на гражданите ще представим оценката, която гражданите дават за отделните институции по шестобалната система, а те са:

Обобщено казано дотук описахме една твърде характерна за съвременното ни общество картина на състоянието на местното самоуправление у нас. Ето защо не бихме се впуснали в

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

критични бележки, още повече, че това не е нашата задача. За надмогване на наложилото се статукво искаме да обърнем внимание на смисъла и задачите на настоящия проект:

Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав

Какво означава да се повиши ролята на гражданите в местното самоуправление ако не – гражданите да заемат, полагащото им се от Конституцията и законите, централно място в политическото пространство?

Как може да се постигне това, ако не – по пътя на осмислянето и практическото приложение на посоченото в Конституцията: „Цялата държавна власт произтича от народа. Тя се осъществява от него непосредствено и чрез органите, предвидени в тази Конституция.“ (чл. 1, ал.2). А това означава, да се използва инструментариума, предвиден в Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление, в Хартата за местното самоуправление в ЕС, Кодекса на добрите практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения и др., както и прилагане на всички полезни и не забранени от законодателството форми на гражданско участие.

Разбира се, успешното присъствие на гражданите в местното самоуправление е възможно само, ако те поемат отговорно своята роля в местното политическо пространство, т. е. наред с решаването на личните си проблеми по местоживееене, да осмислят въпросите, свързани с природните ресурси, общинската собственост и финанси, общинските услуги и пр. като собствени и да се ангажират с тяхното решаване в пряко взаимодействие с местните институции.

На основата на проведеното комплексно изследване, съчетаващо документално и количествено социологическо проучване, екипът реализирал настоящия проект формулира следните препоръки:

1. Областна управа наред с осъществяването на определените по закон дейности за провеждане на държавната политика в местното самоуправление да стимулират общинските институции за прилагане на добрите управленски практики за предоставяне на информация на населението, за използване на разнообразни форми на включване на гражданите в процеса на местната политика и пр., като напр. ежегоден конкурс между общините в областта, провеждане на срещи с неправителствени организации, граждански инициативни групи и с населението по места.

2. Кметовете, кметската администрация и Общинския съвет наред със законово установените и наложените в практиката традиционни форми на работа да разширяват пространството и формите на диалог и взаимодействие с гражданите като:

2.1. Предоставят навременна и ясна информация, осмисляйки спецификата на различните канали за комуникация – напр. в сайта да се дава информация за текстове от законите, свързани конкретните казуси по проблемите, които предстоят да се решават и особено казуси свързани с проблемите на заинтересованите лица; в сайта на общината да се предоставят пълните текстове на проектите на документите (наредби, промени на общинските данъци и такси, разпореждания с общинска собственост, бюджет и пр.) които предстоят да бъдат обсъждани и приемани; чрез социалните мрежи наред с представянето на актуалните новини, да се правят препратки къде са предоставени пълните текстове на документи, проекти и пр., както и да се използват възможностите на този комуникационен канал за получаване на обратна връзка и реакция на гражданите, да се създават форуми за обсъждания по различни проблеми; за групите - алиенираните от общинската политика и по-възрастните групи от населението да се използват като форма за информиране, тъй като те не използват възможностите на сайта и социалните мрежи; накрая да не се пропускат възможностите на живите контакти – срещи с населението по места или на мястото проблема и пр.

2. 2. Организируют публични срещи с населението – граждански събрания, консултативни и обществени съвети, кръгли маси, срещи с инициативни групи и др. форми, целящи активизация на диалога и включването на гражданите в местното самоуправление.

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

2. 3. Провеждат проучване на общественото мнение и по-конкретно на общността на засегнатите лица – потребители на транспортни услуги, събиране на отпадъци и пр., чрез количествени и качествени социологически изследвания – анкети, фокус-групи, форуми в социалните мрежи и др.

2. 4. Инициират и създават възможности за провеждане на местни референдуми, финансиране за реализация на граждански инициативи, осъществяване на форуми за решаване на казуси, свързани с конфликтни интереси или за разпределения на ресурси, и др., с което да се подкрепи авторитета и тежестта на взетите решения по значими и дългосрочни проблеми, приемане на програмни документи и др.

2. 5. Осмислят празничното време и пространство като време са активен сътрудничество и диалог с и между гражданите, за да надмогнат тривиалния модел на формална тържественост при отбелязване на националните и особено на празниците с традиционно и местно значение.

3. Гражданското общество – НПО в сътрудничество с инициативни групи и активни граждани, да надмогнат разбирането за зависимост и ограничените възможности на гражданите за въздействие върху дейността на местните институции, което се изразява в:

3. 1. Укрепване на неправителствения сектор и инициативните групи като компетентност и развитие на инструментариума за авторитетно влияние върху институциите и населението в общината, отваряйки програмите и дейността си към проблемите на местното самоуправление и в отговор на интересите и потребностите на гражданите.

3. 2. Неправителственият сектор, инициативните групи и будните граждани, като използват съвременните и традиционни средства за информация да насочват вниманието на населението към значими проблеми на общините, селищата, кварталите и пр., и полагат усилия за мотивиране и повишаване компетенциите за активно гражданско участие чрез форми за партньорство или натиск да въздействат върху работата на институциите за решаването им.

3. 3. Сформиране на структури за участие на ниво селище или на част от него (блок, улици, квартал, махала и др.) – квартален съвет, инициативна или доброволческа група и пр., относно публични инвестиции, предоставяне на услуги и т. н.

И в крайна сметка, бихме си позволили да препоръчаме на средствата за масово осведомяване, образователните институции, читалищата и НПО непрестанно в рамките на своите компетентности да създават условия за гражданското образование и стимулиране на гражданската активност.

